

Schisis met lipspleet (en tandenboogspleet)

informatie voor patiënten

INLEIDING	4
WAT IS SCHISIS?	5
Lipspleet of cheiloschisis	
Tandenboogspleet of gnathoschisis	
ERFELIJKHEID	8
OPERATIE(S)	10
Herstel van de lipspleet	
Herstel van de tandenboogspleet	
VOEDING EN VERZORGING	20
Voeding vanaf de geboorte	
Voeding na een mond- en/of tandenboogoperatie	
MONDGEZONDHEID EN ORTHODONTIE	30
Gebitsontwikkeling	
Mondgezondheid	
Orthodontische behandeling van het gebit	
SPRAAK- EN TAALONTWIKKELING	36
Spraakontwikkeling	
Taalontwikkeling	
Logopedie	
SOCIAAL-EMOTIONEEL	42
Ouders	
Kinderen	
Wat kan de school doen?	

Verplichte ziekteverzekering	
Hospitalisatieverzekering	
Groeipakket en zorgtoeslag	
Verhoogde tegemoetkoming	
Maximumfactuur (MAF)	
Medische bijstand	
Ouderschapsverlof	
Tussenkomst logopedie	
Tussenkomst tandarts	
Tandverzekeringen	
Orthodontie	
VZW Ronald McDonald Kinderfonds	
SCHISISTEAM UZ LEUVEN	55
ERVARINGSDESKUNDIGEN	56
LINKS EN BOEKEN	57
CONTACTINFO SCHISISTEAM	58

Schisis, ook bekend als een gespleten lip en/of verhemelte, is een aangeboren aandoening die wereldwijd voorkomt, waarbij de lip, de tandenboog en/of het verhemelte niet volledig sluiten tijdens de vroege ontwikkeling van het embryo.

De ernst van schisis kan variëren, van een kleine spleet die nauwelijks merkbaar is tot een grote spleet die het uiterlijk en de functie van het gezicht aanzienlijk beïnvloedt. De behandeling van schisis hangt af van de ernst en het type schisis en kan bestaan uit een chirurgische correctie, spraaktherapie, orthodontische behandeling en psychosociale ondersteuning.

Schisis komt voor bij ongeveer 1 à 2 op de 1.000 baby's. Het kan gaan om een gespleten lip, al dan niet in combinatie met een gespleten tandenboog, een gespleten verhemelte of de combinatie van een gespleten lip, tandenboog en verhemelte.

In deze brochure willen we een inzicht bieden in de zorg voor kinderen met een gespleten lip, al dan niet in combinatie met een gespleten tandenboog.

WAT IS SCHISIS?

De normale versmelting van de verschillende delen van de bovenlip en het verhemelte gebeurt in een vroeg stadium van de zwangerschap. Schisis ontstaat als die normale ontwikkeling verstoord wordt.

Het gebeurt dat kinderen geboren worden met een 'niet goed samengekomen' lip, tandenboog en/of verhemelte. Het medische verzamelwoord voor deze afwijkingen is het Oudgriekse woord 'schisis'. Het betekent 'scheiding' of 'spleet'.

Schisis kan aan de linker- of de rechterhelft van het gelaat, maar ook aan beide zijden voorkomen.

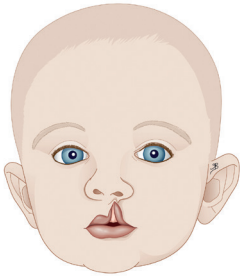
Types van schisis:

- ❁ De minst uitgesproken vorm van schisis treft alleen de bovenlip (ook wel cheiloschisis).
- ❁ De spleet kan ook doorlopen in de tandenboog (gnathoschisis) en in het verhemelte.
- ❁ De spleet kan ook alleen in het verhemelte voorkomen (palatoschisis). Dan is de bovenlip normaal, maar kan de onderkaak wel korter zijn dan gewoonlijk.

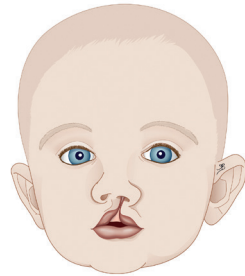
Enkele vormen van schisis:

Enkelzijdige (unilaterale)
onvolledige lipspleet

Dubbelzijdige (bilaterale)
volledige lipspleet

Eenzijdige (unilaterale)
volledige lip- (en tandenboog)
spleet

Een kind met schisis ontwikkelt zich normaal, maar zal extra medische zorg en aandacht nodig hebben. De behandeling is afhankelijk van het schisistype.

Lipspleet of cheiloschisis

Van kleine inkeping tot spleet van volledige lip

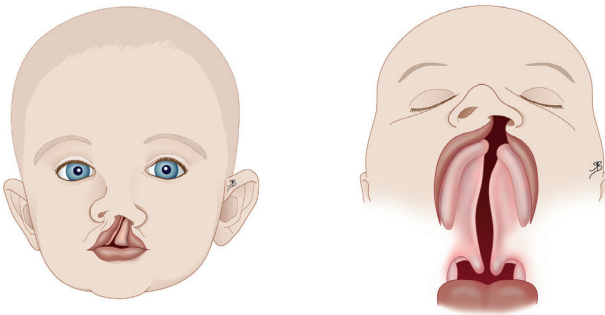
Een lipspleet kan variëren in ernst van een kleine inkeping in het lippenrood tot een spleet van de volledige lip, waarbij ook de symmetrie van het neusje in mindere of meerdere mate aangetast is. Een lipspleet kan vergezeld zijn van een spleet in de tandenboog.

Enkelzijdige onvolledige lipspleet (links)
en tweezijdige onvolledige lipspleet (rechts)

Tandenboogspleet of gnathoschisis

Een tandenboogspleet kan variëren in ernst van een onvolledige, onzichtbare spleet, waarbij de kaakboog gewoon door lijkt te lopen (er zit dan geen bot onder het slijmvlies), tot een volledige spleet van de kaakwal. In dat laatste geval is ook de neusbodem open en is de vorm van de neus in variabele mate aangetast. Meestal komt een tandenboogspleet voor in combinatie met een lipspleet en/of een verhemeltespleet. Een tandenboogspleet kan enkelzijdig of dubbelzijdig voorkomen.

Volledige, enkelzijdige spleet van lip, verhemelte en tandenboog

Een tandenboogspleet heeft een invloed op:

- ⊙ De vorm van de tandenboog
- ⊙ Het doorbreken van de bovenhoektand (en de laterale snijtand)
- ⊙ Articulatie (spraak)

ERFELIJKHEID

Verschillende genetische factoren spelen een rol in de normale ontwikkeling van het aangezicht. Daarnaast dragen ook niet-

genetische factoren bij tot het ontstaan van schisis, zoals de ligging van het kindje in de baarmoeder.

De verschillende genetische en niet-genetische factoren die aanleiding geven tot schisis, zijn nog niet volledig gekend. Meestal is het bij een geïsoleerde schisis (zonder andere afwijkingen) dan ook niet mogelijk de precieze oorzaak te achterhalen voor een welbepaald kind.

Bij een minderheid van de baby's met schisis zijn er ook andere aangeboren afwijkingen (schisis in het kader van een syndroom). In dat geval is er vaak wel een specifiek genetisch probleem en zal een arts gespecialiseerd in erfelijkheid nagaan wat de oorzaak is. Meer gedetailleerde informatie over schisis bij specifieke syndromen, inclusief symptomen, behandelmogelijkheden en ondersteunende zorg vind je terug op de website van UZ Leuven (www.uzleuven.be/nl/schisis – onderdeel 'Schisis in het kader van een syndroom'). Je kan ook steeds bij de teamleden terecht voor meer informatie.

Het doel van een genetisch onderzoek is het correcter inschatten van de vooruitzichten voor het betrokken kind. Als er een specifieke diagnose gesteld kan worden, kunnen problemen vroegtijdig ontdekt en tijdig behandeld worden.

Het is ook de bedoeling om een idee te krijgen over de erfelijkheidsrisico's.

Wanneer een specifieke diagnose gesteld kan worden, kan men over het algemeen meer precieze uitspraken doen over de kans op schisis bij een volgend kindje van dezelfde ouders of bij eventuele toekomstige kinderen van het betrokken kind.

Hoe verloopt een genetisch onderzoek?

- Opstellen van een stamboom
- Bevragen van de voorgeschiedenis van het kind
- Grondig medisch onderzoek

Op basis van het genetisch onderzoek kan bepaald worden of het gaat om een 'geïsoleerde' schisis (zonder bijkomende afwijkingen), of een schisis in het kader van een ruimere aandoening op basis van een genetisch probleem. Men spreekt dan van een syndromale schisis.

Soms is het bij jonge kinderen niet mogelijk om met zekerheid een uitspraak te doen of de schisis geïsoleerd of syndromaal is. In die gevallen zal meestal voorgesteld worden om het kind na verloop van enkele maanden nog eens terug te zien voor een nieuw medisch onderzoek. Meer info kan je terugvinden op de website van UZ Leuven (www.uzleuven.be/schisis).

OPERATIE(S)

Herstel van de lipspleet

Doel

Tijdens de eerste operatie, wordt de lipspleet gesloten, de kringspier in de lip gereconstrueerd en de symmetrie van de bovenlip hersteld. Bovendien wordt ook het neusje zo symmetrisch mogelijk hersteld. Het doel van de ingreep is om een zo esthetisch mogelijk resultaat te bekomen, waarbij het litteken zo weinig mogelijk zichtbaar is zowel in rust als bij beweging van de lip.

Tijdstip

De ingreep gebeurt op de leeftijd van 3 maanden, op voorwaarde dat het kindje minstens 4,5 kg weegt.

Vorbereiding

Wanneer de lipspleet erg breed is (meer dan 1 cm tussen de delen van de tandenboog), kan een voorbereiding gebeuren om de spleet te versmallen en de ingreep zo eenvoudiger te maken. Bij baby's met enkel een lipspleet (al dan niet met tandenboogspleet) is dit echter bijna nooit nodig.

Er zijn verschillende technieken om de spleet te versmallen. Ze zijn gebaseerd op het feit dat het bot van jonge baby's nog erg vervormbaar is wanneer er aanhoudend een lichte druk wordt op uitgeoefend. Meestal maken we gebruik van eenvoudige wondstrips die over de spleet gekleefd worden. Hiermee wordt zo snel mogelijk na de geboorte gestart. Aan de ouders wordt geleerd hoe

ze deze kleefstrips kunnen aanbrengen, want ze dienen dagelijks gewisseld te worden tot op de dag van de operatie.

Operatie en ziekenhuisopname

Je kindje wordt de dag vóór de operatie opgenomen in het ziekenhuis. Eén van de ouders kan op de kamer blijven overnachten.

Vanaf 4 uur voor de geplande operatie moet je kindje nuchter blijven. Heldere dranken zoals (suiker)water mogen nog tot één uur voor de ingreep gedronken worden. De verpleegkundigen van de afdeling zullen je daarin adviseren. Eén van de ouders kan de baby vergezellen in het operatiekwartier, tot hij/zij slaapt.

Tijdens de ingreep wordt de lip nauwkeurig hersteld. Ook de kringspier in de bovenlip wordt gereconstrueerd en de symmetrie van de neusopeningen en neusvleugels wordt zo goed mogelijk hersteld.

De operatie duurt 2 tot 3 uur. Je kind krijgt gedurende 5 dagen antibiotica. Er worden pijnstillers en neusdruppels gegeven.

Voeding mag meteen de avond na de operatie.

Meestal kan je kindje mee naar huis op de eerste of tweede dag volgend op de operatie. Op dat moment gaat de voeding doorgaans vlot en is je kindje comfortabel onder pijnstillers die je in siroopvorm thuis kan geven.

Nazorg

Het gebruik van een fopspeen wordt afgeraden gedurende 3 weken na de ingreep.

5 tot 7 dagen na de ingreep worden de huidhechtingen verwijderd en het lipje gereinigd onder een korte maskeranesthesie. Dat gebeurt in daghospitalisatie, je kindje moet dan opnieuw nuchter zijn. Het snel verwijderen van de hechtingen bevordert een goede wondheling zonder dwarse lijntjes in het litteken.

Een controleraadpleging wordt ingepland een drietal weken na de ingreep. Op dat moment wordt advies gegeven over de nazorg van het litteken. Het vermijden van blootstelling aan zonlicht is belangrijk en er wordt littekenzalf voorgeschreven.

Mogelijke bijwerkingen of klachten

Pijn

Bepaalde pijn na de operatie is normaal en kan verholpen worden met de pijnstilling die voorgeschreven wordt.

Litteken

Na een lipsluiting is er onvermijdelijk een litteken. Door de techniek van de operatie en de nazorg, streven we naar een symmetrische bovenlip met een weinig opvallend litteken. Als de lip toch niet helemaal symmetrisch is, of als het litteken opvallend is, kan op latere leeftijd een bijkomende correctie worden uitgevoerd.

Herstel van de tandboogspleet

Doel

Om een normale tanddoorbraak van de hoektand en laterale snijtand in de schisisregio mogelijk te maken, moet de tandenboogspleet gesloten worden. Het sluiten van de tandenboog zorgt voor voldoende steunweefsel voor de tanden, sluit eventuele resterende verbindingen naar de neus af en zorgt voor stabiliteit van de bovenkaak voor een latere orthodontische behandeling.

Tijdstip

Rond de leeftijd van 6 jaar wordt er een radiologische overzichtsfoto gemaakt van de tanden. Op basis van deze foto gaan de orthodontist en kaakchirurg overleggen wat het beste tijdstip is voor het sluiten van de tandenboogspleet. Meestal valt dit tussen de leeftijd van 6 en 10 jaar oud. Het is belangrijk de ingreep in deze periode uit te voeren, zodat de definitieve snijtand en hoektand nog niet zichtbaar zijn in de mond. Elk behandelplan wordt **op maat van de patiënt** gemaakt en met jou besproken, nadat de overzichtsfoto gemaakt is.

Vorbereiding

Het is belangrijk dat de tandenboog goed voorbereid is, voor hij gesloten wordt. Dat betekent:

1 Mooie vorm van de tandenboog

Soms is er een smalle bovenkaak en zijn de twee delen van de bovenkaak niet mooi opgelijnd. In dat geval wordt er vaak 1 jaar voor de operatie gestart met een uitneembare beugel bij de orthodontist. Die beugel wordt 1 keer per week aangedraaid, waardoor er geleidelijk een mooie boogvorm in de bovenkaak ontstaat.

2 Geen melktanden in de tandenboogspleet

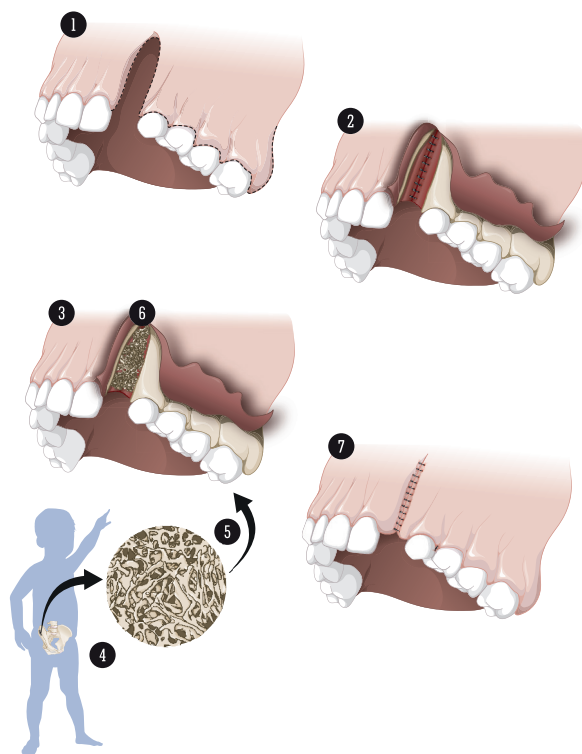
Tijdens het sluiten van de tandenboogspleet wordt het tandvlees mooi samengebracht. Om dit mogelijk te maken, mogen er geen melktandjes meer in of naast de spleet aanwezig zijn. Daarom worden deze vaak 3-4 maanden op voorhand verwijderd. Dit kan onder een lokale anesthesie of een korte algemene anesthesie in samenspraak met de kaakchirurg.

3 Gezonde tanden en tandvlees

Ten slotte is een perfecte mondhygiëne van cruciaal belang voor een succesvolle operatie. Het is aangewezen een grondig tandheelkundig nazicht te laten uitvoeren bij jouw tandarts 2 maanden voor de operatie en dan nog eens een reiniging 1 week voor de operatie. Verder raden we aan zelf ook het poetsen bij jouw kind te ondersteunen, zeker in de week voor de operatie. Twee keer per dag poetsen is ook een must in deze periode.

Je komt uiteindelijk **6 weken voor de operatie** nog **bij de kaakchirurg** langs.

- ✿ Hier wordt de operatie nog eens besproken en kan je al jouw vragen stellen.
- ✿ Er wordt een 3D-scan genomen die toelaat de exacte bothoeveelheid te berekenen die nodig is om de tandenboog-spleet te sluiten. Er wordt een 3D-hulpstukje geprint om deze hoeveelheid af te meten tijdens de operatie.
- ✿ Er wordt ten slotte nog een vragenlijst voor anesthesie ingevuld of je krijgt een uitnodiging voor een consultatie bij de anesthesist.

Operatie en opname

Je kind moet vaak pas op de dag van de operatie zelf opgenomen worden in het ziekenhuis. Er kan telkens één ouder bij je kind blijven, van de aankomst in het ziekenhuis tot in de operatiezaal.

Tijdens de operatie wordt er wat bot genomen vanuit de rechter heupkam. Via een klein sneetje en het 3D-hulpstuk dat ter voorbereiding werd gemaakt, wordt de juiste hoeveelheid verzameld. Dit sneetje wordt gesloten met onderhuidse draadjes die niet moeten verwijderd worden. Het tandvlees rond de spleet wordt geopend, de verbinding naar de neus wordt gesloten en het bot wordt in de spleet ingebracht. Ten slotte wordt het tandvlees met oplosbare draadjes gesloten, waarna de tandenboogspleet finaal gesloten is. De operatie duurt 2 tot 3 uur.

Als je kind in de ontwaakzaal toekomt, word je meteen verwittigd om langs te komen. Eén ouder kan opnieuw bij je kind blijven tot het terug naar de kamer gaat. Meestal blijft je kind dan nog 1 nacht in het ziekenhuis tot we zien dat de voeding goed lukt, de pijn onder controle is en je kind goed kan rondwandelen.

Nazorg

De zorg na de ingreep is van groot belang om de genezing te bevorderen.

Mondhygiëne

- ⊕ Vanaf de dag na de ingreep, is het belangrijk om de tanden 2 keer per dag te poetsen met een zachte tandenborstel en tandpasta.
- ⊕ Je arts schrijft ook een mondspoelmiddel voor dat je kind gedurende 2 weken 3 keer per dag mag gebruiken.

- ⊙ Na iedere maaltijd is het belangrijk om met wat water na te spoelen.
- ⊙ Het is belangrijk om niet op het tandvlees te poetsen, maar wel op de volledige tand.

Eten en drinken

- ⊙ De eerste 24 uur na de ingreep mag er geen warme drank of voeding ingenomen worden.
- ⊙ Verder adviseren we de eerste week een volledig vloeibaar dieet om de wonde in de mond mooi te laten herstellen.
- ⊙ De daaropvolgende 3 weken schakelen we over naar een zacht dieet waarbij scherpe hoekjes en kantjes (chips, frietjes, korsten ...) en grote kauwkrachten vermeden worden.

Medicatie

Er wordt altijd een voorschrift voor pijnstilling meegegeven bij ontslag. Het is belangrijk dit voorschrift voor de eerste 3-4 dagen na de operatie te volgen, ongeacht of er pijn is of niet. Nadien kijk je of je kind nog klachten heeft. Na de operatie wordt er ook gestart met een antibioticumkuur om de infectiekans zo klein mogelijk te houden.

Fysieke inspanning

- ⊙ Meestal heeft je kind de eerste week het meeste last van de heup. Het is belangrijk overmatige fysieke activiteit in die eerste week te vermijden. De eerste week moet deze wonde ook droog blijven.
- ⊙ De eerste 4 weken worden sportactiviteiten best vermeden.
- ⊙ Baden en zwemmen zijn ten strengste afgeraden gedurende de eerste 6 weken.

Snuiten en niezen

Er geldt een snuit- en niesverbod gedurende 3 weken. De neus afvegen en ophalen mag wel. Als je kind moet niezen, moet dit met de mond open zonder de neus dicht te knijpen.

Hechtingen

De hechtingen ter hoogte van de heup zitten onder de huid en moeten niet verwijderd worden. De hechtingen in de mond lossen vanzelf op over een periode van 4 tot 6 weken.

Koude aanbrengen

De bovenlip kan na de operatie opzwellen en zal een maximale zwelling bereiken 3 dagen na de operatie. Ijskoeling gedurende de eerste 24 uur na de operatie kan de zwelling beperken en comfort geven.

School

Gemiddeld blijven kinderen 1 week thuis na deze operatie.

Controles bij de arts

Er worden standaard controles ingepland 10 dagen en 6 weken na de operatie. Soms kan je arts nog een tussentijdse controle inplannen. Op 6 weken wordt er een controleradiografie genomen.

Mogelijke bijwerkingen of klachten

Pijn

Bepaalde pijn na deze operatie is normaal en kan verholpen worden met de pijnstilling die voorgeschreven wordt. Neem contact op met je arts als dit onvoldoende is. De meeste kinderen hebben meer last van de heupkam dan van de mond.

Bloeden

De wonde kan de eerste 24 uur na de ingreep nog licht bloeden. In de mond kan dit bloed zich mengen met speeksel. Hierdoor krijgt het speeksel een rozerode kleur. De bloeding is vaak minimaal maar door het mengen met speeksel, lijkt dit ernstiger dan het is. Dit speeksel mag je kind gewoon inslikken. Continu uitspuwen onderhoudt het sijpelen van bloed.

Zwelling

Zwelling na deze ingreep is normaal en zal maximaal zijn 3 dagen na de operatie. Koeling in de eerste 24 uur helpt. Als de zwelling toeneemt na dag 3 en gepaard gaat met toenemende pijn of koorts, neem je contact op met je arts.

Infectie

De mond bevat veel bacteriën en iedere ingreep in deze zone heeft een risico op infectie. Een goede mondhygiëne voor en na de ingreep is daarom van cruciaal belang. Jouw kind krijgt ook een preventieve antibioticakuur. Als er een infectie optreedt, kan er een restgaatje ontstaan en kan er een stukje van het bot verloren gaan.

VOEDING EN VERZORGING

Voeding vanaf de geboorte

We proberen om de voeding van een kindje met schisis zo normaal mogelijk te laten verlopen. Met enkele kleine aanpassingen vormt de voeding voor kindjes met een gespleten lip, al dan niet in combinatie met een gespleten tandenboog, vaak geen probleem.

Borst- of flesvoeding

Drinken aan de borst is vaak prima mogelijk, mits enkele kleine aanpassingen. Om een goede afsluiting rond de borst te verkrijgen, kan de lipspleet tijdens het drinken opgevuld worden door het zachte weefsel van de borst zelf. Als je toch nog luchthappen opmerkt, kan het soms helpen om met de duim of vinger de lipspleet een beetje mee af te sluiten.

Verschillende borstvoedingshoudingen kunnen geprobeerd worden, om zo te kijken op welke manier het afsluiten van de lipspleet best lukt (bijvoorbeeld madonnahouding, rugbyhouding ...).

Als er afgekolfdde moedermelk of zuigelingenvoeding wordt aangeboden via een zuigfles, gaat de voorkeur uit naar een zachte malse speen. Varieer eventueel in grootte van de opening, een malse (meermaals gesteriliseerde) speen kan soms al de oplossing bieden. Om luchthappen te minimaliseren, proberen we de speen aan de aangedane zijde aan te bieden.

Algemene adviezen

- ✓ Blijf rustig rond en tijdens het voedingsmoment, zo wordt jouw kindje ook rustig.
- ✓ Laat de voeding maximaal 30 minuten duren. Als de voeding te lang duurt, kan je:
  - ✿ De houding bij borst- of flesvoeding, speen en/of fles aanpassen. of
  - ✿ Veelvuldiger en kleinere hoeveelheden laten drinken.
- ✓ Hou rekening met het ritme van je kindje.
- ✓ Forceer niet.
- ✓ Het is belangrijk dat je baby voldoende groeit en zich goed kan ontwikkelen. Als jouw kindje afwijkt van zijn groei- en gewichtscurve, vraag je best medisch advies.

Blijf je moeilijkheden ondervinden met de voeding en maak je je daarover zorgen, aarzel niet de logopediste van het schisisteam en/of je vroedvrouw, huisarts of kinderarts te contacteren.

Lepelvoeding

Vanaf 4 maanden kan er geleidelijk aan gedacht worden aan het aanbieden van de eerste oefenhapjes groente- of fruitpap, op geleide van je kind. Vroeger starten dan 4 maanden met vaste voeding is niet aan te raden. De eerste 6 maanden heeft een baby voldoende aan borstvoeding of een volledige zuigelingenvoeding.

Kies je voor **uitsluitend borstvoeding**, dan gaat de voorkeur uit te **wachten tot de leeftijd van 6 maanden** om lepelvoeding te starten vanwege de vele gezondheidsvoordelen voor mama en kind.

Het maakt niet uit of je met fruitpap of met groentepap start. Is de ene lepelvoeding goed opgestart, dan kan je de andere beginnen geven. Begin je rond de zesde maand met vaste voeding, dan start je best eerst met groenten in het kader van ijservoorraad. Kies een rustig en ontspannen moment om de eerste keer lepelvoeding aan te bieden. Laat je baby wennen aan de nieuwe voedingsstructuur en smaak.

Vanaf 6-8 maanden kan er gestart worden met zacht wegs meltende vaste voeding. Kijk hiervoor naar je kind om te bepalen of het er klaar voor is. Voorwaarden om te starten met vaste voeding zijn: je kind kan goed rechtop zitten, toont interesse voor voeding, grijpt naar stukjes, kan ze vastnemen en zelf naar de mond brengen.

Voeding na een mond- en/of tandenboogoperatie

Na een mond- en/of tandenboogingreep kan eten of drinken moeilijk zijn. Toch is het belangrijk om voldoende energie en voedingsstoffen op te nemen, zodat het lichaam goed kan herstellen.

- ✿ De eerste periode, vlak na de operatie is vloeibare, gemixte voeding een goede oplossing.
- ✿ Naargelang de postoperatieve controle bij de arts (ongeveer één week na de ingreep) kun je stap per stap overschakelen naar gemalen, zachte voeding zonder harde stukjes. Daarmee bedoelen we voeding waarop je niet of zo weinig mogelijk moet kauwen. De arts bepaalt afhankelijk van het type operatie hoelang je kind enkel deze zachte voeding zal mogen eten.

Algemene tips

- ✓ Geef eten en drinken de eerste dagen bij **koelkast- of kamertemperatuur** (niet warmer). Dat zal minder pijnlijk ervaren worden en verkleint het risico op nabloeden.
- ✓ Tijdens de herstelperiode kan je kindje slechts kleine porties eten en drinken. Voorzie dus zeker **6 tot 8 maaltijdmomenten per dag** om voldoende energie en voedingsstoffen op te nemen.
- ✓ De eerste week vermijd je beter voeding en drank die prikkelend of pijnlijk kunnen zijn:
  - ✿ alle dranken met prik
  - ✿ citrusvruchten en alle dranken met citrusvruchten
- ✓ Zorg voor **variatie** in het eetpatroon om de eetlust te bevorderen. Wissel af tussen zoet en hartig en tussen koude en lauwe maaltijden. Probeer zelfs te variëren in kleur
- ✓ Gebruik **kruiden en specerijen** om de maaltijden meer smaak te geven. Let de eerste dagen op met pikante voeding, dat kan pijnlijk zijn.

- ✓ Veel last van **slijmen na het eten of drinken van een melkproduct**? Geef een slokje water of kies tijdelijk voor een alternatief zoals sojaproducten. Ook zure melkproducten (yoghurt, karnemelk, kwark) geven minder last.

Vloeibare voeding

Vloeibare voeding is voeding die je **met behulp van een spuit** kan innemen. Naast calorierijke drankjes, gaat het vooral om voeding die gemixt kan worden.

Drank

Kies voor calorierijke dranken: volle melkproducten, drinkyoghurt, milkshake, vruchtendranken, smoothie (zonder velletjes en pitjes), sportdranken en frisdranken.

Plant aardige dranken zoals amandel-, hazelnoot-, haver-, rijst- en speltdrank zijn toegelaten, maar hebben weinig voedingswaarde.

Maaltijden

Kies voor gemixte maaltijden die volledig glad zijn:

- ✓ Gemixte maaltijdsoep
  - ⊙ Stoof de groenten aan in vetstof en verrijk de soep met aardappelen, vermicelli, vlees, room, smeerkaas, kruidenkaas ...
Zeef de soep indien nodig.
- ✓ Gemixte warme maaltijd
  - ⊙ Verdun de maaltijd met room, saus, volle melk, bouillon ...
  - ⊙ Mix deegwaren niet te lang, dan worden ze 'lijmerig'.
- ✓ Babyvoeding
  - ⊙ Voeg het best extra vetstof toe.

(Gemalen) zachte voeding

(Gemalen) zachte voeding is voeding die je **zonder of door weinig te kauwen** kan doorslikken. Het voedsel kan worden fijngemalen met behulp van een keukenmachine, blender, staafmixer of zeef. Als het fijngemalen voedsel nog te dik is, kan het dunner worden gemaakt door kookvocht, melk, bouillon of saus toe te voegen. **Vraag na of melkproducten zijn toegestaan.**

Broodmaaltijd

Boterhammen of sandwiches kun je mixen met appelsap, fruit, appelmoes, banaan, melk, yoghurt ...

Mix je de boterham of sandwich liever niet? Kies dan voor een grijze of bruine variant zonder korsten en zonder zaden of pitten. Besmeer met een goede laag margarine en zacht beleg en snij in hapklare porties. Voorbeelden van zacht beleg: confituur, choco, speculaaspasta, notenpasta, pindakaas, honing, siroop, smeerkaas, verse kaas, zacht fruit, zachtgekookt ei, omelet, smeerpaté, tonijnsalade.

Als afwisseling kun je ook kiezen voor:

- ⊕ pap (bv. met haverhout, griesmeel, rijst, Brinta®, kindermeel of beschuiten)
- ⊕ ontbijtgranen geweekt in volle melk, plattekaas of yoghurt. Let wel: vermijd harde stukjes zoals muesli of granola.

Warme maaltijden

Na een aantal dagen kan je overschakelen naar zachte voeding (zonder te pureren of mixen). Soep of bouillon zonder vulling zijn prima als voorgerecht of tussendoortje, maar leveren geen waardevolle voedingsstoffen op (ook niet als die zelf getrokken is

van vlees en groenten!). Kies liever voor een gebonden soep. Bereid de warme maaltijd zoals je gewend bent, doe alle ingrediënten bij elkaar en mix in eerste instantie alles fijn.

Deegwaren als macaroni en spaghetti zijn minder geschikt om fijn te malen omdat ze dan 'lijmerig' worden. Je kan dit voorkomen door deze producten niet onnodig lang te malen en door deze samen met de saus te mixen.

Bak vlees of kip niet te hard; goede bereidingswijzen om het vlees zacht te houden zijn: zacht braden of bakken, stoven, koken, pocheren en grillen. Je kan alle soorten vlees (behalve draderig rundvlees), vis of kip nemen. Vette vleessoorten zijn gemakkelijker fijn te malen. Verwijder voor het malen velletjes, graten en botjes. Gemalen vlees is vaak moeilijker te slikken omdat het erg droog wordt. Vermeng het daarom met wat saus.

Tips

- ✓ Mix de onderdelen van de warme maaltijd apart. Zo is alles nog herkenbaar en zijn de smaken niet vermengd.
- ✓ Kook de groenten goed gaar. Gebruik liever geen draderige, vezelige groente zoals selder, zuurkool, asperges of champignons.
- ✓ Saus is een goed middel om de maaltijd smeùiger en energierijker te maken. Bijvoorbeeld room, vleessaus, kaassaus, melksaus ...
- ✓ Goede keuzes zijn:
  - ⊙ Gekookte gemixte aardappelen, aardappelpuree, peulvruchten, deegwaren of rijst. Vermijd harde voedingsmiddelen zoals scherpe frieten en aardappelkroketten.
  - ⊙ Gaargekookte of gestoofde groenten. Vermijd rauwkost.
  - ⊙ Malse vleessoorten, vis (opgelet voor graten) of ei.
  - ⊙ Variatie: een zachtgekookt ei, roerei, omelet, peulvruchten, tahoe of tempeh.

Ben je niet in het bezit van de benodigde keukenapparatuur, dan kan je als alternatief voor de warme maaltijd Olvarit-babyvoeding vanaf acht maanden + gebruiken. Voeg dan wel extra boter, olie of room toe, omdat dit anders een te magere maaltijd is. Je kan naar smaak kruiden toevoegen indien nodig.

Hartige mogelijkheden:

- ✿ Gepureerde maaltijdsoepen
- ✿ Aardappelpuree (extra vlees, gestoomde vis, groenten mee mixen)
- ✿ Heel gaar gestoomde groenten
- ✿ Groentepuree
- ✿ Gemixte bolognaisesaus met aardappelpuree
- ✿ Heel gare pasta
- ✿ Frietjes pureren of mixen met bouillon
- ✿ Ragout, vidé, blanquette
- ✿ Spaghetti en macaroni kan ook gemixt worden
- ✿ Als extraatje op het bord: appelmoes of perenmoes of gebakken/gestoomde appeltjes met wat ahornsiroop

Zoete mogelijkheden:

- ✿ Yoghurt mixen met een boterhammetje
- ✿ Verloren brood (boterham gedrenkt in losgeklopt ei met melk en een beetje suiker en daarna bakken in de pan)
- ✿ Smoothies
- ✿ Milkshakes allerlei soorten
- ✿ Gepureerd fruit of fruitpap (al dan niet met yoghurt) in ijsvormen
- ✿ Koekje opgelost in een scheutje warme thee of chocomelk
- ✿ Pudding/vla
- ✿ Yoghurt, platte kaas
- ✿ Chocomousse
- ✿ Hele rijpe bananen

Mogelijke maaltijdsoepen of mixmaaltijden:

- ✿ Spinazie à la crème met aardappelen, ei en boter
- ✿ Bloemkool met aardappelen, rundergehakt, boter en kerrie
- ✿ Worteltjes met aardappelen, vis en room
- ✿ Sperziebonen met aardappelen, tartaar en saus
- ✿ Bietjes met appel, aardappelen, kipfilet en room
- ✿ Andijvie met aardappelen, geraspte kaas en melk
- ✿ Ragout met doperwten en wortelen, rijst en room
- ✿ Hutspot van wortelen, uien en aardappelen met een vetter klapstuk

Tussendoortjes

- ✓ Volle melkproducten (bv. yoghurt, pudding, platte kaas, roomijs ...) of plantaardige alternatieven (bv. sojapudding, sojayoghurt, soja-ijs ...)
- ✓ Zachte desserts (bv. chocomousse, bavarois, flan, panna cotta, tiramisu ...)
- ✓ Fruit uit blik of zacht, rijp fruit (bv. banaan, aardbeien, frambozen, perzik, nectarine, mango, peer, meloen ...) Snij het fruit in stukjes of prak het met een vork. Ook fruitpap is een goed alternatief.
- ✓ Zachte koeken of gebak, eventueel gesopt in volle melk of chocolademelk.

Zorg voor extra energie

Vaak eet je automatisch minder van vloeibare en zachte voeding. Toch is het belangrijk om het lichaamsgewicht en energie op peil te houden tijdens de herstelperiode na de operatie.

Enkele tips:

- ✓ Kies voor volle producten: melk, yoghurt, room of plantaardige alternatieven.
- ✓ Vermijd lightproducten, want die leveren weinig tot geen energie.
- ✓ U mag de koude of afgekoelde warme maaltijd ook tijdens meerdere maaltijdmomenten op één dag geven.
- ✓ Voeg energierijke producten toe aan de voeding. Bijvoorbeeld: suiker, vetstof, avocado, (slag)room, chocoladesaus, fruitcoulis, mascarpone of saus (vleessaus, mayonaise ...).
- ✓ Als aanvullende voeding kan je kant-en-klare medische bijvoedingen gebruiken. Vraag daarover advies aan de diëtist.

MONDGEZONDHEID EN ORTHODONTIE

Gebitsontwikkeling

Melkgebit

Gemiddeld genomen breken de eerste **melktanden** door vanaf de zesde maand na de geboorte. Rond de leeftijd van tweeënhalf à drie jaar is het melkgebit compleet en telt het 20 gebitselementen. Bij kinderen met een lip-, tandenboog-, en/of verhemeltespleet kunnen er tandafwijkingen zijn, maar die zijn zelden ernstig. De afwijkingen kunnen erg variëren:

- ✿ Er kunnen te veel of te weinig tanden aangelegd zijn.
- ✿ De vorm van de tanden kan afwijkend zijn: te klein of te groot.
- ✿ Tandem kunnen soms ingesloten blijven in de kaak, waardoor ze niet spontaan doorbreken.
- ✿ De tanden kunnen ook gedraaid of schuin doorbreken.
- ✿ De structuur van de tanden kan afwijkend zijn: ze kunnen een vlek of een defect vertonen.

Wisselgebit

Vanaf de vijfde of zesde verjaardag begint de tandwisseling en worden melktanden vervangen door **definitieve opvolgers**. In die periode komen er ook tanden bij achteraan in de mondholte. Definitieve tanden kunnen dezelfde afwijkingen vertonen als melktanden.

Blijvend gebit

Gemiddeld genomen zijn alle definitieve tanden, met uitzondering van de wijsheidstanden, doorgebroken rond de leeftijd van 12 tot 14 jaar.

Mondgezondheid

Het behoud van gezonde tanden en gezond tandvlees is erg belangrijk, zowel in het melkgebit als in het definitieve gebit. Hier kan je als ouder heel wat aan doen.

Van zodra de eerste melktanden doorkomen, moet je ze **goed verzorgen**.

Tanden poetsen

Dat betekent dagelijks reinigen met een kleine tandenborstel (babytandenborstel) en een beetje peutertandpasta (hoeveelheid ter grootte van een rijstkorrel).

Probeer je kind niet te laten wennen aan zoetigheden, geef geen gesuikerde dranken of frisdranken in de zuigfles, en laat je kindje zeker niet inslapen met een zuigfles. Ook een fopspeen met zoetheid op (bijvoorbeeld honing) is bijzonder slecht voor de tanden; dit verhoogt het risico op tandbederf heel sterk.

Wanneer het melkgebit volledig is, poets je best tweemaal per dag. Gebruik daarbij een aangepaste tandenborstel en een geschikte peutertandpasta. Vermijd suikerhoudende tussendoortjes, zo kan je het risico op tandbederf klein houden. Beperk ook het gebruik van zure voedingsmiddelen, dit om erosie van de tanden te voorkomen.

Ook wanneer je kind wat ouder wordt, blijft hulp bieden bij het poetsen erg belangrijk. Vanaf drie- à vierjarige leeftijd kan je eventueel overstappen naar elektrisch poetsen. Het beperken van het aantal suikerhoudende eet-en drinkmomenten tot maximaal vijf per dag blijft belangrijk. Vermijd ook erg zure voedingsmiddelen, zoals frisdranken.

Fluoride vermindert de kans op tandbederf. Het regelmatig aanbrengen van kleine hoeveelheden fluoride heeft het meeste effect. Daarom poets je best met een tandpasta met fluoridegehalte aangepast aan de leeftijd van het kind.

- ✿ Van 0 tot 2 jaar: 2x per dag poetsen met een beetje peutertandpasta (1.000ppm fluoride), gebruik een hoeveelheid ter grootte van een rijstkorrel.
- ✿ 2 tot 6 jaar: 2x per dag poetsen met een peutertandpasta (1.000ppm fluoride), gebruik een hoeveelheid ter grootte van een erwt.
- ✿ Vanaf 6 jaar: 2x per dag poetsen met een tandpasta met aangepast fluoridegehalte (1.450ppm fluoride), gebruik 1 à 2 cm tandpasta per poetsbeurt.

Tandartsbezoek

Laat jouw kind heel vroeg, en dit ten laatste op de leeftijd van twee jaar, kennismaken met de eigen tandarts (of kindertandarts), zodat een goede relatie ontstaat. Een zesmaandelijkse controle verdient aanbeveling. Je tandarts zal individueel advies geven, bijvoorbeeld over de mogelijkheden om moeilijk geplaatste tanden te reinigen en zal de tanden op een professionele manier schoonmaken. Daarnaast kan de tandarts nog heel wat extra preventieve maatregelen toepassen, bijvoorbeeld specifieke lakken en vernissen.

Vooraf tijdens een orthodontische behandeling (dit is het dragen van een beugel of 'blokjes') zal de tandarts erop toezien dat een strikte mondhygiëne wordt gehandhaafd, zo niet is de kans op tandbederf en ernstige tandvleesproblemen erg groot.

Verder kan de tandarts tanden met een afwijkende vorm of diepe groeven beschermen door ze te verzegelen. Als het nodig is, wordt tandbederf behandeld, bijvoorbeeld door het plaatsen van een vulling. Zo kan men beletten dat tanden vroegtijdig verloren gaan.

Als tanden in het definitieve gebit glazuurdefecten of vormafwijkingen vertonen, kunnen die door de tandarts gecorrigeerd worden. Meestal gebeuren die behandelingen in overleg met de tandarts van het schissteam.

Kan de tandverzorging of – indien nodig – het trekken van tanden niet door de eigen tandarts gebeuren, bijvoorbeeld omdat het kindje nog te jong is of de behandeling niet toelaat? In dat geval kan de tandarts van het schissteam, in samenspraak met de eigen tandarts en de andere leden van het team, zoeken naar een geschikte behandelingsmethode. Ofwel kan men de behandeling combineren met een andere ingreep onder algemene verdoving, ofwel kan men gebruikmaken van een lichte sedatie.

Voor meer informatie over verzekeringen en de tussenkomst van je ziekenfonds in de tandartskosten, ga naar pagina 51.

Orthodontische behandeling van het gebit

Kinderen met een lip-, tandenboog- en/of verhemeltespleet kunnen problemen hebben ter hoogte van hun boventandenboog in zijwaartse zin (te smalle bovenkaak, kruisbeet) en/of in voor-achterwaartse zin (bovenkaak te ver naar achter). Deze kinderen kunnen ook scheve, te veel, te weinig of afwijkende gebitselementen hebben.

In het melkgebit zal er bij een kind met een lip-, tandenboog- en/of verhemeltespleet zelden een orthodontische behandeling opgestart worden. De gebitsontwikkeling, de gelaatsgroei en de kaakverhoudingen worden wel opgevolgd.

In de eerste wisselfase rond de leeftijd van 7 à 8 jaar en in functie van de doorbraak van de definitieve hoektanden, zal er bij een kind met een lip-, tandenboog- en/of verhemeltespleet meestal een actieve orthodontische behandeling opgestart worden met behulp van eenvoudige apparatuur om de boventandenboog te verbreden. Dit is ter voorbereiding op de chirurgische ingreep (plaatsing bottransplantaat).

Zodra alle definitieve gebitselementen doorgebroken zijn, wordt een definitief behandelingsplan opgesteld. Daarbij kan soms alleen een orthodontische behandeling aangewezen zijn: de individuele afwijkende tandenstand wordt geoptimaliseerd met behulp van vaste apparatuur en discrete afwijkende kaakverhoudingen worden gecorrigeerd.

Bij een duidelijke onderontwikkeling van de bovenkaak kan de verhouding van de twee kaken niet alleen met behulp van orthodontie behandeld worden. Samenwerking tussen de orthodontist en de kaakchirurg is dan noodzakelijk. Bij een zeer smalle bovenkaak is het soms nodig om de bovenkaak chirurgisch te verbreden. Dat gebeurt op volwassen leeftijd.

Zodra de kaakverhoudingen en de individuele tandenstand genormaliseerd zijn, kunnen de afwijkende vorm en eventuele afwezige gebitselementen met kroon- en brugwerk en/of implantaten behandeld worden.

Voor meer informatie over verzekeringen en de tussenkomst van je ziekenfonds in de tandartskosten, ga naar pagina 53.

SPRAAK – EN TAALONTWIKKELING

Kinderen leren spreken door imitatie van het spreekgedrag in hun omgeving. Niet alleen omdat er vanaf de geboorte in hun omgeving gepraat wordt, maar ook omdat er specifiek met en tot hen gesproken wordt. Het eerste huilen en de eerste brabbelgeluidjes van jouw kind komen vanzelf, het zijn spontane geluidjes. Vanaf dan wordt de **interactie met de omgeving** erg belangrijk voor de eigenlijke spraak- en taalontwikkeling.

Kinderen produceren geleidelijk aan meer verschillende geluidjes en daarna eerste woordjes. Ze leren die variaties in klanken en woorden door te imiteren. Vanuit dit **nabootsen** ontwikkelt zich het

spreken en de taal. Een goed gehoor, een goede luisterontwikkeling, voldoende taalgevoeligheid en een taalstimulerende omgeving zijn onmisbaar voor de spraak- en taalontwikkeling.

Spraakontwikkeling

Iedere taal heeft zijn eigen assortiment aan klanken die specifiek bij die taal horen. Het leren herkennen, onderscheiden en uitspreken van die verschillende klanken noemen we spraakontwikkeling.

Voor een goede spraakontwikkeling is het belangrijk dat jouw kind enerzijds goed hoort en anderzijds de spieren van lippen, kaken, tong en verhemelte goed kan bewegen. In de eerste drie levensjaren leert je kind luisteren en controle krijgen over de verschillende spieren. Rond de leeftijd van drie jaar kunnen de meeste kinderen vrijwel alle klanken afzonderlijk correct articuleren, enkel de /s/ en de /r/ zijn daarop een uitzondering. Tussen het derde en vijfde levensjaar leert je kind de verschillende klanken correct te gebruiken in woorden. Het is dus normaal dat kinderen bij hun eerste woorden nog vaak klanken weglaten of vervangen door andere.

De spraak wordt beoordeeld op basis van de spraakverstaanbaarheid: hoe goed de luisteraar de spraak verstaat. Bij kinderen met een gespleten lip, al dan niet in combinatie met een gespleten tandenboog, verwachten we geen belangrijke moeilijkheden op het vlak van articulatie en spraakverstaanbaarheid.

Tips om de spraakontwikkeling positief te stimuleren:

- ✓ Gekke snoeten trekken vind jouw baby leuk en stimuleert hem om te imiteren en zijn mondspieren te oefenen.
- ✓ Imiteer de geluidjes van je baby of peuter, zo ontstaat er vaak een gesprekje in brabbeltaal.
- ✓ Spreek de woorden en zinnen die je tot jouw kind zegt zelf correct uit
- ✓ Vermijd om je kind te verbeteren of het woord correct te laten nazeggen, maar herhaal zelf correct of gebruik het in een eenvoudig zinnetje (bijvoorbeeld “pa” “Ja, dat is een paard”; “pietuij zien!” “Heb jij een vliegtuig gezien?”). Beklemtoon eventueel de niet correct uitgesproken klanken. Je kind zal na vele keren horen, de goede uitspraak van het woord overnemen.
- ✓ Vermijd ook om de kleutertaal van je kind over te nemen, maar zeg het zelf goed.
- ✓ Praat zelf niet te snel en gebruik korte eenvoudige zinnetjes.
- ✓ Doe samen met je kindje lip-, tong-, blaas- en zuigoefeningetjes om de mondspieren te stimuleren.

Taalontwikkeling

Taalontwikkeling is enerzijds betekenis van woorden en zinnen leren begrijpen, en anderzijds zelf gedachten en wensen onder woorden leren brengen (taalproductie).

Tussen twaalf en achttien maanden begint jouw kind zijn eerste woordjes te zeggen. Tussen anderhalf en twee jaar leren kinderen tweewoordzinnnetjes te maken. Twee jaar is een cruciale leeftijd voor de logopediste om de taalontwikkeling te beoordelen. Vanaf twee tot vijf jaar gaan kinderen zich geleidelijk aan uitdrukken in langere zinnnetjes met een grotere woordenschat en meer correcte vervoegingen en verbuigingen.

Bij kinderen met een gespleten lip, al dan niet in combinatie met een gespleten tandenboog, verwachten we geen belangrijke moeilijkheden op het vlak van taalontwikkeling.

Tips om de taalontwikkeling positief te stimuleren:

- ✓ Zorg voor spreesituaties: praat over wat jouw kind doet, praat over wat je zelf doet, praat over wat jullie samen zien.
- ✓ Het is belangrijk dat je met jouw kind in gesprek gaat, ook al zegt je kind nog geen woordjes. Bijvoorbeeld “ee” “Wat een mooie beer”; “auto papa” “Ja, dat is de auto van papa”; “ikke nog drinken” “Wil jij nog een beetje fruitsap drinken?”. Luister écht naar je kind, ga in op wat het zegt en stel vragen over wat het vertelt. Neem niet te snel genoegen met gebaren. Kinderen leren praten omdat ze beseffen dat ze door te spreken iets gedaan kunnen krijgen.
- ✓ Dwing je kind niet. Praten moet prettig zijn, dus verbeter je kind niet of dwing je kind niet om woorden of zinnen beter uit te spreken.
- ✓ Doe samen ‘taalspelletjes’: in (prenten)boekjes kijken, benoemen, aanwijzen en voorlezen, speel lotto, domino of memory, doe samen fantasiespelletjes (winkeltje spelen, met de poppenkast spelen, met de garage spelen), zing liedjes of lees rijmpjes en gedichtjes voor ...

Logopedie

De logopediste van het schisisteam volgt de spraak- en taalontwikkeling van jouw kindje op de voet. Als er zich problemen stellen op vlak van spraak en/of taal zal de logopediste in samenspraak met het schisisteam bijkomende onderzoeken en therapie voorstellen. De therapie kan bestaan uit thuisbegeleiding voor de hele jonge kindjes, logopedische therapie bij een logopedist in jouw regio of multidisciplinaire therapie in een revalidatiecentrum.

Terugbetalingsregeling voor logopedie

Kinderen jonger dan 3 jaar:

- Eén akkoord voor een periode tot en met de dag vóór de derde verjaardag
- Maximaal 30 individuele zittingen van minstens dertig minuten

Kinderen van 3 tot en met 19 jaar:

- Acht akkoorden van telkens maximaal een jaar. Een kortere periode kan ook.
- Maximaal aantal zittingen: 75 individuele zittingen van minstens dertig minuten

Met een zitting wordt een logopedische sessie of logopedische therapie bedoeld.

De akkoorden worden gegeven in functie van de therapeutische nood en hoeven niet op elkaar aan te sluiten. Dit wil zeggen dat de adviserend geneesheer van het ziekenfonds op basis van een attest en bijgevoegd verslag van de logopedist beslist of je kind in

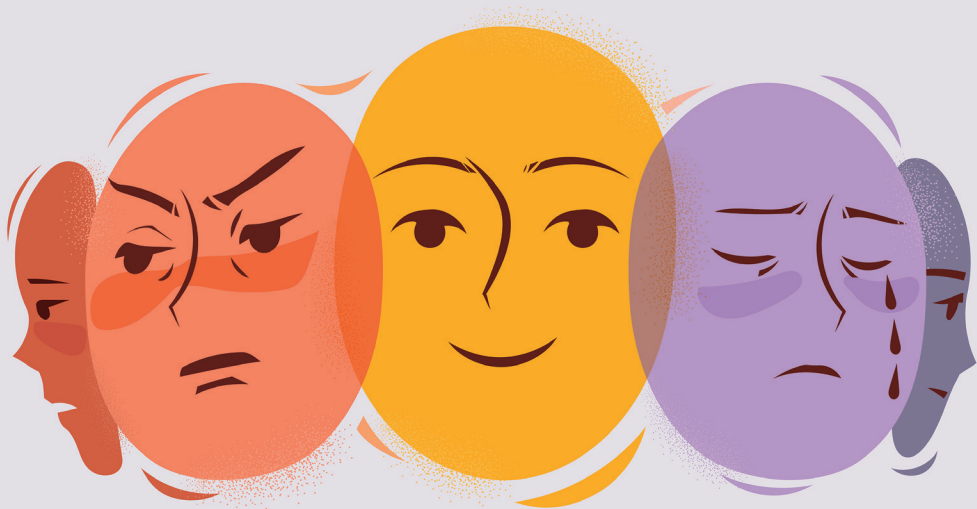

aanmerking komt voor terugbetaling. Hij geeft dus zijn 'akkoord' of toelating tot terugbetaling wanneer alle formulieren in orde zijn én je kind aan alle voorwaarden voor terugbetaling onder deze categorie voldoet.

De niet-opgebruikte zittingen van een akkoord kunnen niet overgedragen worden naar een andere periode.

Je kan voor meer informatie over de terugbetalingsregeling terecht bij je ziekenfonds en op pagina 50 van deze brochure.

SOCIAAL-EMOTIONEEL

Ouders

Het krijgen van een kind met schisis brengt heel wat **emoties** met zich mee. Gevoelens van verdriet, angst, onzekerheid, bezorgdheid ... zijn heel normaal. **Erover praten** kan helpen om het allemaal een plaats te geven.

Naar jouw kind toe is het belangrijk om zo **open en eerlijk** mogelijk over de schisis te zijn. Fotootjes van de verschillende fasen kunnen helpen om je kind hierover te vertellen.

Kinderen met schisis zijn heel gewone kinderen, net als alle anderen. Ze zijn dan ook gebaat bij **eenzelfde behandeling en opvoeding als alle andere kinderen**. Met verwenning of overbescherming zijn ze op langere termijn niet geholpen.

Kinderen

Kinderen met enkel een schisisprobleem doorlopen in principe elke ontwikkelingsfase zoals andere kinderen. Als er behalve de schisis nog andere problemen zijn (schisis in het kader van een syndroom), kan het ontwikkelingsverloop trager zijn.

Het hebben van een schisis hoeft geen hinderpaal te zijn voor een vlotte sociaal-emotionele ontwikkeling. Soms zien we een verminderd zelfvertrouwen, enige moeite in de omgang met leeftijdsgenoten, angst voor komende behandelingen ... Oog hebben voor het sociaal-emotioneel welbevinden van je kind blijft belangrijk.

Wat kan de school doen?

Afwezigheden: Kinderen en jongeren met schisis zullen geregeld afwezig zijn voor medische afspraken, operaties of orthodontische behandeling. Belangrijk is dat de gevolgen van het missen van lessen zo goed mogelijk kunnen opgevangen worden.

Gehoort: In periodes van verminderd gehoor kan vooraan in de klas zitten al een hele hulp zijn.

Spraak: Spraakproblemen kunnen een invloed hebben op het lezen,

de spelling en de algemene verstaanbaarheid. Rekening houden met die beperkingen en positief stimuleren van het kind helpen het al een hele stap vooruit.

Pesten: Negatieve opmerkingen en pesterijen hebben een nefaste impact op het welzijn van een kind of jongere! Onderzoek toont aan dat emotionele problemen bij schisiskinderen voor een héél groot deel samenhangen met pestervaringen. Pesten mogen we **NOOIT** tolereren.

Mogelijkheden om het schisis-verhaal op een positieve manier te benaderen: Klassikaal uitleg geven over schisis (steeds in samenspraak met het kind), activiteiten rond 'anders zijn', ruimte geven om te vertellen over een nakende ingreep of behandeling, het kind prijzen om zijn kracht en moed ...

SOCIAAL WERK: PRAKTISCHE HULP

Verplichte ziekteverzekering

In België moet iedereen zich verplicht aansluiten bij een ziekteverzekering. Die aansluiting zorgt ervoor dat je toegang krijgt tot betaalbare medische zorgen, dit wil zeggen dat je een tegemoetkoming krijgt die de **kosten volledig of gedeeltelijk terugbetalen**. Je kan deze verzekering voor je kind afsluiten bij een **ziekenfonds** of mutualiteit. Kinderen worden meestal toegevoegd aan de inschrijving van hun ouders.

De organisatie die terugbetaalt heet het RIZIV (Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering). Zij betalen medische kosten terug via het ziekenfonds. Het stukje dat overblijft en je dus zelf hebt betaald, noemen we het **remgeld**.

Soms wordt er gewerkt met een derdebetalersregeling. Dat wil zeggen dat je alleen het remgeld moet betalen (je hoeft als patiënt dan geen geld voor te schieten en te wachten op terugbetaling).

Elk ziekenfonds biedt ook een **aanvullende verzekering** aan. Enkel de Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (HZIV), heeft dit niet. Bij hen dient er dan ook geen ledenbijdrage betaald te worden. Via die aanvullende verzekering krijg je een terugbetaling voor bijvoorbeeld brilglazen, sportactiviteiten of extra voordelen wanneer je een kindje krijgt. Je moet daarvoor een bijdrage betalen die verschilt per ziekenfonds. Deze aanvullende verzekering is niet verplicht.

Ingrepen in het kader van schisis worden volledig terugbetaald door de ziekteverzekering.

Voor meer informatie kan je terecht bij alle ziekenfondsen.

Hospitalisatieverzekering

Naast de verplichte ziekteverzekering kan je voor je kind ook een aanvullende hospitalisatieverzekering afsluiten. Deze verzekering is niet verplicht.

De hospitalisatieverzekering betaalt **de remgeldkosten verbonden aan een ziekenhuisopname** (= blijven slapen in het ziekenhuis) terug. Je kan een dergelijke verzekering zelf afsluiten, als bonus krijgen via jouw werk of via het werk van je partner. Vaak kan je jouw kind aan een voordelig tarief toevoegen aan die verzekering. Vraag goed na wat de voorwaarden zijn (bijvoorbeeld wachttijd, uitsluiting van een vooraf bestaande aandoening ...) en doe dit zo snel mogelijk!

Het is aangewezen om bij het afsluiten van een hospitalisatieverzekering na te gaan of de verzekering de **rooming-in kosten** van ouders bij een hospitalisatie vergoedt. Dat gaat onder andere over de extra aanrekening van het ziekenhuis wanneer je als ouder bij je kind blijft slapen tijdens een opname en de bijhorende kosten van je eigen maaltijden.

Voor meer informatie kan je terecht bij je verzekeringsagent of -maatschappij.

Groeipakket en zorgtoeslag

Elke ouder ontvangt voor zijn kind een **groeipakket** (= kindergeld). Dat is een vast bedrag per maand en per kind. Voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, zoals een handicap of een chronische ziekte, kan je een **zorgtoeslag** aanvragen (= verhoogd kindergeld).

Kinderen met een lipschisis komen hier niet voor in aanmerking. Wanneer er een verhemelte en/of tandenboogspleet bijkomt, kan het zijn dat jouw kindje hiervoor in aanmerking komt (vaak enkel het eerste levensjaar). Wanneer schisis kadert in een syndroom, raden we aan een aanvraag te doen.

Meer informatie kan je terugvinden op www.vlaanderen.be/de-zorgtoeslag-voor-specifieke-ondersteuningsbehoeften-groeipakket.

Verhoogde tegemoetkoming

Het statuut verhoogde tegemoetkoming wordt (automatisch) toegekend door jouw ziekenfonds. Wanneer je hier recht op hebt, maak je aanspraak op enkele voordelen.

Het belangrijkste voordeel is dat je **minder gezondheidskosten** hebt. Mensen met verhoogde tegemoetkoming betalen bijvoorbeeld minder remgeld bij de aankoop van bepaalde geneesmiddelen of bij een bezoek aan een zorgverlener. Door de verhoogde tegemoetkoming kan je voor bepaalde consultaties de derdebetalersregeling toepassen, waardoor je enkel het remgeld moet betalen en niet hoeft te wachten op een terugbetaling van het

ziekenfonds. Je betaalt bovendien minder hospitalisatiekosten en ook het grensbedrag van je maximumfactuur is lager.

Naast de vermindering van gezondheidskosten zijn er aan dit statuut ook nog **andere voordelen** gekoppeld, zoals kortingen voor het openbaar vervoer, een lagere bijdrage voor de Vlaamse Sociale Bescherming en eventueel sociale tarieven. Soms geeft de regio waar je woont of je ziekenfonds nog bijkomende voordelen.

In de meeste gevallen wordt het recht op verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend. Enkel als jouw inkomen onder de vastgelegde grens valt, kan je zelf een aanvraag indienen.

Voor meer informatie over verhoogde tegemoetkoming kan je steeds terecht bij je ziekenfonds.

Maximumfactuur (MAF)

De maximumfactuur is een financiële beschermingsmaatregel die ervoor zorgt dat de jaarlijkse kosten van medische zorgen voor een gezin beperkt zijn.

Per gezin wordt er aan de hand van de gezondheidssituatie, sociale situatie of financiële situatie een grensbedrag bepaald. Heb je in één jaar tijd in totaal meer kosten dan je grensbedrag, dan betaalt het ziekenfonds alles wat je meer betaald hebt terug vanaf dat moment.

Opgelet: Niet alle remgelden komen in aanmerking voor MAF.

Het ziekenfonds brengt je automatisch op de hoogte wanneer jouw gezin over het grensbedrag gaat. Ook de terugbetalingen gaan automatisch.

Medische bijstand

Verlof voor medische bijstand of zorgverlof is een vorm van ‘thematisch verlof’ dat iemand toestaat om gedurende een bepaalde periode minder te gaan werken of volledig te stoppen met werken om voor iemand anders te zorgen.

Medische bijstand bestaat zowel voor mensen die steun willen bieden aan volwassenen met medische problemen als voor ouders van een minderjarig ziek kind. Je kan het enkel aanvragen voor personen die officieel op hetzelfde adres geregistreerd zijn of familieleden tot de tweede graad.

Het recht hierop is afhankelijk van de sector en het statuut waarin de zorgdrager werkt. Afhankelijk van het aantal uren dat je normaal gezien werkt, kan je een gedeeltelijke of volledige werkonderbreking aanvragen. De uitkering wordt uitbetaald door de RVA. **Opgelet:** deze uitkering is opmerkelijk lager dan jouw loon en kan invloed hebben op je belastingaangifte.

Onder bepaalde voorwaarden kan de mantelzorger aanvullend recht hebben op de aanmoedigingspremie van de Vlaamse Gemeenschap. Heel wat informatie hierover vind je op de website van de RVA: www.rva.be. Informatie over de Vlaamse aanmoedigingspremie vind je op www.vlaanderen.be/aanmoedigingspremies.

Opgelet: Voor ouders kan ouderschapsverlof ook een oplossing bieden; medische bijstand kan je ook opnemen voor onvoorziene zaken. Ouderschapsverlof dient 2 à 3 maanden op voorhand aangevraagd te worden.

Ouderschapsverlof

Ouderschapsverlof is een wettelijk recht voor ouders om tijdelijk minder te werken of hun loopbaan geheel of gedeeltelijk te onderbreken om voor hun kinderen te zorgen. Om dit te kunnen opnemen moet je minstens 12 maanden bij jouw huidige werkgever werken.

Ouders kunnen dit opnemen voor hun biologische, adoptie- of pleegkinderen jonger dan 12 jaar. Voor ouders van kinderen met een handicap, kan de leeftijdsgrens worden verlengd tot 21 jaar.

Om ouderschapsverlof aan te vragen, moet je een schriftelijke aanvraag indienen bij jouw werkgever. Dit doe je ten vroegste 3 maanden en ten laatste 2 maanden voor de gewenste startdatum. Daarnaast moet je een online aanvraag indienen bij de RVA.

Tijdens ouderschapsverlof ontvang je een onderbrekingsuitkering van de RVA (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening). Deze uitkering varieert afhankelijk van het type verlof en jouw gezinssituatie. Voor meer informatie, neem je best contact op met de RVA.

Als je in het onderwijs werkt, vraag dan bij de bevoegde gemeenschap naar bijkomende inlichtingen over de toegangsvoorwaarden en andere bijzonderheden van jouw sector.

Tussenkost logopedie

Wanneer je kindje logopedie nodig heeft, zal onze logopediste een bilan opmaken. Op basis van het resultaat van dit bilan zal de arts een voorschrift voor therapie opmaken. Na de therapie ontvang je van de logopedist een getuigschrift voor verstrekte hulp. Dit attest

bezorg je aan je ziekenfonds, zij zullen een terugbetaling volgens de regels van het RIZIV doen op jouw persoonlijke rekening.

De terugbetaling voor **gewone verzekerden** (d.w.z. als je geen verhoogde tegemoetkoming hebt) is dezelfde bij geconventioneerde als niet-geconventioneerde logopedisten. Niet-geconventioneerde logopedisten bepalen vrij hun honoraria voor verstrekkingen bij gewone verzekerden. Zij rekenen een vrij te kiezen supplement aan boven op het remgeld. Het supplement komt niet in aanmerking voor de maximumfactuur. Als je recht hebt op de **verhoogde tegemoetkoming**, is er een verhoogde terugbetaling voorzien. Dit wil zeggen dat er minder remgeld moet betaald worden.

Wanneer de wettelijke tussenkomst van het RIZIV is uitgeput voor logopedie, vraag je bij jouw ziekenfonds na of zij via de aanvullende verzekering een extra tussenkomst voorzien en hoeveel die bedraagt.

Tussenkomst tandarts

Dankzij de verplichte ziekteverzekering in België worden heel wat behandelingen door de tandarts of mondhygiënist gedeeltelijk (soms volledig) vergoed door je ziekenfonds, dit is afhankelijk van onder andere de leeftijd.

Het ziekenfonds betaalt heel wat basistandzorg volledig terug voor kinderen tot 19 jaar. Hieronder valt het (semestrieel) preventief mondonderzoek, maar ook vullingen, tandzenuwbehandelingen (endodontologische behandelingen) en (de meeste) tandextracties. Informeer je via je ziekenfonds.

Orthodontie valt niet onder de gewone tandzorg.

Tandverzekeringen

Een tandverzekering is een aanvullende verzekering voor de kosten van preventieve, curatieve en prothetische tandzorg. Deze verzekeringen komen tussen in het deel van de kosten dat niet door de wettelijke ziekteverzekering wordt terugbetaald. Net zoals een hospitalisatieverzekering, sluit je een tandverzekering af bij een ziekenfonds of een verzekeringsmaatschappij.

Als je een tandverzekering wil afsluiten, **vergelijk dan heel goed** wat wel en niet inbegrepen is in de verzekering die je wil afsluiten. Er bestaan verschillen in o.a. de maandelijkse premie, dekking, wachttijd, instapleeftijd ... Let ook op het maximumbedrag dat ze terugbetalen en of dit jaarlijks of per diagnose wordt terugbetaald.

Belangrijke overwegingen bij het kiezen van een tandverzekering:

- ❁ Controleer welke tandheilkundige behandelingen worden gedekt en welke uitgesloten zijn.
- ❁ Vergelijk premies en eigen bijdragen om het plan te vinden dat het beste bij jouw budget past.
- ❁ Let er zeker op dat een tandzorgverzekering preventieve, parodontologische, curatieve, orthodontische en prothetische behandelingen dekt.

Je bent echter niet verplicht om een tandverzekering af te sluiten. Zo kan je zelf ook geld opzijzetten voor de behandelingen en de eventuele herstellingen aan het gebit. Je moet dit dan wel zelf bekostigen.

Orthodontie

Er is een wettelijke tussenkomst voor orthodontie voorzien via de verplichte ziekteverzekering. Bijvoorbeeld voor beugels bij kinderen is er een gedeeltelijke tussenkomst. Daarnaast kan je bij je eigen ziekenfonds navragen of zij via de aanvullende verzekering een extra tussenkomst voorzien.

Om een tussenkomst te verkrijgen, moet je het getuigschrift voor verstrekte hulp aan je ziekenfonds bezorgen. Het kan ook zijn dat dit door je orthodontist elektronisch gebeurt. Het is eveneens mogelijk dat de derdebetalersregeling van toepassing is: dan betaal je ter plaatse bij de orthodontist alleen het remgeld.

VZW Ronald McDonald Kinderfonds

Het Ronald McDonald Kinderfonds wil een positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van kinderen en aan het welzijn van families. Zij hebben een project sinds 2001 met de naam 'Geef om een glimlach'.

Voor dit project werken ze samen met Belgische specialisten in dit domein en met de twee erkende ouderverenigingen VAGA en AFLAPA (Franstalig), die zich voor deze kinderen inzetten.

'Geef om een glimlach' wil de publieke opinie omtrent schisis sensibiliseren en tevens financiële steun bieden aan families met kinderen die met deze gelaatsafwijking werden geboren en zelf niet de nodige middelen hebben om de noodzakelijke behandelingen en chirurgische ingrepen te betalen. Schisis vergt financieel een extra inspanning en sommige noodzakelijke interventies worden momenteel niet volledig terugbetaald.

Ouders met kinderen die lijden aan schisis kunnen een aanvraagformulier voor financiële steun indienen. Op de website vind je een aanvraagformulier terug dat je kan invullen: www.kinderfonds.be/nl/geef-om-een-glimlach.

Iedereen die een dossier heeft ingediend wordt schriftelijk op de hoogte gehouden van de beslissing.

SCHISISTEAM UZ LEUVEN

Een gespecialiseerd team van deskundigen bekijkt samen met jou telkens de meest optimale en logische opeenvolging van de verschillende stappen in de behandeling van jouw kind.

U staat er niet alleen voor. Dankzij onze deskundige zorg krijg je alle hulp en ondersteuning op financieel, psychologisch en maatschappelijk vlak.

Het team bestaat uit een NKO-arts, een kaakchirurg, een tandarts, een orthodontist, een neonatoloog, een gynaecoloog en een klinisch geneticus. Het paramedisch team bestaat uit een psycholoog, een logopedist, een schoonheidsspecialist en een sociaal werker.

Bij vragen mag je ons steeds contacteren (zie verder: contactinfo).

ERVARINGSDESKUNDIGEN

De komst van je kindje is een heel bijzondere gebeurtenis. Je kijkt daar dan ook erg naar uit. Soms loopt echter niet alles zoals verwacht. Als blijkt dat jouw kindje schisis heeft, is er naast vreugde en geluk ook verwarring en verdriet.

Het is mogelijk dat er voor jou als ouder een moeilijke periode aanbreekt waarbij angst voor het onbekende, verdriet, hoop en geluk elkaar afwisselen. Het is belangrijk dat je weet dat je er niet alleen voor staat. Naast het professionele team, bestaat de mogelijkheid om in contact te komen met ervaringsdeskundigen.

Zij hebben gelijkaardige gevoelens ervaren en hebben zich dezelfde vragen gesteld. Ervaringsdeskundigen maken graag tijd om naar jouw verhaal te luisteren en ervaringen te delen.

Zij brengen een positieve en realistische boodschap. Met hun ervaringen willen ze andere ouders steunen, helpen, aanmoedigen en inspireren in het dagelijkse leven thuis, op school, bij sport, spel en hobby's.

Wil je graag in contact komen met een van de ervaringsdeskundigen, vraag ernaar bij het schisisteam.

LINKS EN BOEKEN

Websites

- ⊙ www.uzleuven.be/schisis – UZ Leuven-website over schisis
- ⊙ vaga.be - VAGA, Vereniging voor Aangeboren Gelaatsafwijkingen (oudervereniging)

Boeken voor ouders

- ⊙ *Schisis ? Oh, dat kunnen ze zo mooi maken tegenwoordig*, Josien Heineman de Boer
- ⊙ *Geboren met een schisis. Zo moeder, zo zoon*, Marleen Hartog
- ⊙ *Leven met een schisis*, Corri Sigmond-Molenaar
- ⊙ *Van je moeder moet je het hebben*, Femke Hagens-Verberk

Jeugdboeken

- ⊙ *Gebroken Glimlach*, Guy Didelez

Kinderboeken

- ⊙ *Het lipje van Kalle*, Heidi van 'T Hoff
- ⊙ *Ming krijgt een zusje*, Heidi van 'T Hoff
- ⊙ *Ik ben anders, nou en*, Robin de Grooth
- ⊙ *Silke bij de tandenpoetsjuf*, Astrid Kuiper
- ⊙ *Gewoon Emma*, Merel van Bockxmeer
- ⊙ *Sara stelt het aan de kaak*, Guy Didelez

CONTACTINFO SCHISISTEAM

UZ Leuven campus Gasthuisberg

Schisisteam

Herestraat 49

3000 Leuven

Tel. 016 33 23 28 - op maandag, dinsdag en donderdag

schisisteam@uzleuven.be

www.uzleuven.be/schisis

NOTITIES

© september 2024 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door het schissteam in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/701735.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever

UZ Leuven

Herestraat 49

3000 Leuven

tel. 016 33 22 11

www.uzleuven.be

 my nexuz health

Raadpleeg uw medisch dossier
via nexuzhealth.com
of download de app

